

O CENILI PRÁCU VEDCOV AKADEMIE

Slovenská akadémia vied každoročne oceňuje svojich špičkových vedcov Cenami SAV. Sú najvyššou formou ohodnotenia tvorivej činnosti vedcov tejto inštitúcie. Tento rok sa Ceny SAV odovzdávali koncom júna v Kongresovom centre SAV v Smoleniciach. Na podujatie prijal pozvanie aj Richard Vašečka, predseda Výboru Národnej rady SR pre vzdelávanie, vedu, mládež a šport, Štefan Rozkopál, vedúci kancelárie prezidentky SR, Ľudovít Paulis, štátny tajomník Ministerstva školstva, vedy, výskumu a športu SR, zástupcovia vysokých škôl a členovia Vedeckej rady SAV.

Za prítomnosti predsedníčky Snemu SAV PhDr. Zuzany Kusej, CSc., odovzdával ceny predseda akadémie prof. RNDr. Pavol Šajgalík, DrSc., a podpredsedovia SAV pre jednotlivé oddelenia vied RNDr. Pavol Siman, PhD. (prvé oddelenie), prof. RNDr. Karol Marhold, CSc. (druhé oddelenie), RNDr. Miroslav Morovics, CSc. (tretie oddelenie vied) a podpredseda SAV pre vedu, výskum a inovácie prof. RNDr. Peter Samuely, DrSc.

Ceny SAV

Za výsledky vedeckovýskumnej práce za rok 2019 získali cenu RNDr. Marián Jurčíšín, PhD., a RNDr. Eva Jurčíšínová, PhD., z oddelenia teoretickej fyziky Ústavu experimentálnej fyziky SAV za súbor výsledkov dosiahnutých v oblasti štúdia termodynamických vlastností frustrovaných magnetických systémov. „... predkladajú súbor 12 prác publikovaných v priebehu troch ostatných rokov, ktoré predstavujú systematické štúdium magnetických a termodynamických vlastností klasických spinových mriežkových modelov, pričom ich hlavná pozornosť bola sústredená na štúdium geometricky frustrovaných magnetických systémov,“ povedal okrem iného o práci ocenených pri odovzdávaní cien P. Siman. „Cieľom je pochopenie a exaktné

vysvetlenie pôvodu anomálneho termodynamického správania takýchto systémov, čo sa im aj darí... Medzi najväčšie úspechy patrí štetenie adiabatických procesov chladenia vo frustrovaných magnetických materiáloch pyrochlórového usporiadania štruktúry. Bol nájdený priamy vzťah medzi veľkosťou paramet-

ZĽAVA PREDSEDA AKADEMIE PROF. RNDR. PAVOL ŠAJGALÍK, DRSC., RNDR. MARIÁN JURČIŠÍN, PHD., RNDR. EVA JURČIŠINOVÁ, PHD. A PODPREDSEDA SAV RNDR. PAVOL SIMAN, PHD.

rického priestoru magnetického modelu a maximálnym možným počtom anomálií v teplotnej závislosti.“

Cenu SAV za výsledky vedeckovýskumnej práce pre mladých pracovníkov získal RNDr. Michal Rajňák, PhD., z oddelenia fyziky magnetických javov Ústavu experimentálnej fyziky SAV za významné výsledky v oblasti magnetických kvapalín pre elektrotechnické aplikácie. Ako zaznelo pri tejto príležitosti v Smoleniciach, v súčasnosti vedie dva národné výskumné projekty. V rámci projektu pre aplikovaný výskum sa usiluje o vývoj, výskum a aplikáciu alternatívnych magnetických nanokvapalín pre chladenie a elektrickú izoláciu elektrických transformátorov. Experimentálne skúma dielektrické, magnetické a tepelné vlastnosti magnetických nanokvapalín na báze súčasných transformátorových olejov. Zameriava sa však aj na základný výskum štruktúry a dynamiky magnetických nanokvapalín v externom elektrickom poli...

Cenu SAV za vedeckú mono-

grafiu si prevzala PhDr. Elena Mannová, CSc., z Historického ústavu SAV za monografiu *Minulosť ako supermarket? Spôsoby reprezentácie a aktualizácie dejín Slovenska* (viac na 14. s.).

Geniu SAV za vedeckú monografiu *Slovenský romantizmus: synopticko-pulzačný model kultúrneho javu* získal prof. PhDr.

čovič, PhD., Mgr. Martina Križáková, PhD., Ing. Zuzana Pakanová, PhD., Ing. Lucia Pažitná, Ing. Kristína Kianičková a MSc. Paras Kundaliaza za vedeckovýskumnú prácu *Analýza glykoforiem proteínov ako potenciálnych biomarkerov pre medicínu a diagnostiku biomarkerov* (viac na 6. s.).

Ohodnotenie pre popularizátorov

Cenu SAV za popularizáciu vedy a spoločenské aplikácie vedy získal RNDr. Šimon Mackovjak, PhD., z Ústavu experimentálnej fyziky SAV za aktivitu *SPACE:LAB – miesto pre zaujatie, vzdelávanie a zapojenie mladej generácie do vesmírneho výskumu a inžinierstva*. Ale tiež Mgr. Barbara Lášticová, PhD., z Ústavu výskumu sociálnej komunikácie SAV za popularizáciu vedec-kých výsledkov z výskumného projektu INTERMIN zameraného na intervencie na zmierňovanie predsudkov voči stigmatizovaným minoritám, MUDr. Adela Penesová, PhD., z Ústavu klinického a translačného výskumu Biomedicínskeho centra SAV za popularizáciu výskumu prevencie ochorení v dôsledku obezity. Ďalej Ing. Alexandra Kovalčíková, PhD., Ing. Erika Múdra, PhD., a Mgr. Ivan Shep z Ústavu materiálového výskumu SAV za zábavno-vzdelávací seriál *Zábavná prvouka/prírodoveda* určený pre žiakov 2. až 4. ročníka základných škôl a doc. PaedDr. Vladimíra Kurincová Čavojeová, PhD., z Ústavu experimentálnej psychológie Centra spoločenských a psychologických vied SAV za popularizáciu výsledkov výskumu objasňujúceho, prečo ľudia veria nezmyslom (viac na 16. s.).

Pri tejto príležitosti ocenili aj vedcov za špičkové publikácie, publikácie s mimoriadne vysokým počtom citácií a špičkové vedecké monografie (viac na 8. s.).

(an, pod) | Foto: Katarína Gáliková